

કુલ-પત્રી પંચાંગ

૨૬ ૭-૫-૧૯૨૬

ની આશાતના થાય નહિ તે માટે આ

અમર બીજી કોઇપણ પુસ્તક રખડતું

મુકશે નહિ.

શ્રી રસીક. *Reg No 52*

શુભકાખ્યાન.

પ્રયોજક અને પ્રકાશક,

જવેરી ભોગીદાસ ધોળશાહ.

‘કવિ-રસીક’

૨૨૮૭૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
પ્રાંતી કૉપીરાઈટ સંકેત

(સર્વ હક સ્વાધીન.)

શ્રી વીર-ચાસન પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં ત્રાહ
સુતિલાલ કેશવલાલે અપ્રિ. કાગુપુર
હાલપરેલની પેળ—અમદાવાદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૮૭૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ કુડુલ-નૃસિંહચંદ્ર

વિષય ૬. ૧

મહુમ શેરદલાલ રતનચંદ દલપતરામના
રમણીયે

તમના પુત્ર શા. પરસોતદાસ રતનચંદની
આર્થિક સહાયથી મર્મપ્રેમી
સજ્જનોને ભેટ.
શ્રી રસીક.

શુદ્ધકાખ્યાન.

પ્રયોજક અને પ્રકાશક.

કવિ રસીક.

ઝવેરી ભોગીલાલ ઘોળશાહ.

ઠે. ડાશીવાડાની પોળ, અમદાવાદ.

પ્રત. ૪૦૦૦

પ્રથમાવૃત્તિ.

સંવત. ૧૯૮૨.

સને. ૧૯૨૬.

અમૃતસ.

સુસ્ત મહાશય ! આ નાનકડું પલ્લુ રસીકું પુસ્તક
 ધર્માભિલાષીઓને ખાસ વાંચવા લાયક તથા બોધમદ
 હેતુભાષી જનસમાજના ઉપયોગ માટે એં જખાતી પ્રસિદ્ધ
 કર્યું છે. આ ક્ષુદ્રકાવ્યના અગાઉ શ્રી **વીરશાસન**ના સં.
 ૧૯૮૦ ના દીવાળીના ખાસ અંકમાં જખાત ગયું હતું, જે
 સંખ્યાને કેટલાક તરત રસીક અંકુષોએ મને તે, જન-
 હીમાર્થે ખાસ ફરદં જખાવવાની વારંવાર લલામણ કરી
 હતી. જે કે તે વાત મને પલ્લુ હીક લાગી હતી, પરંતુ
 અમરા હમેશના નિયમ પ્રમાણે મારી તરફથી પ્રસિદ્ધ
 અજોલા દરેક પુસ્તકો જેમ વિના મૂલ્યે અપાય છે
 તેમ આ પુસ્તક પણ એમજ બેટ અપાય તેા ધાર્યા
 કરતા લોકો વધારે લાભ લેલ શકે એવી મહારી
 છદ્દરણુ હતી કે જે આ વખતે પાર પડી છે.

આહુ કિશ્મસના દિવસોમાં શરેા વિજોરેના બજારો

अस्तिवत्त.

—

લગભગ આઠ દશ દિવસ સુધી બંધ રહે છે તે વખતે ઘણા ખરા ભાઇઓ પોતપોતાની ઇચ્છા મુજબ કોઇપણ યાત્રાએ અગર મોજશોખના સ્થાનકે જાય છે, અને તે પ્રમાણે આ પુસ્તકના સહાયક ભાઇ પરસોતમદાસ પણ પોતાના કુટુંબસહિત ભોયણી ગામે શ્રી 'મલ્લિનાથજી મહારાજની' છત્રછાયામાં તે દિવસો પસાર કરવા ગયા હતા, જે પ્રસંગે મહારે પણ તે સ્થળે જવાનો યોગ બન્યો હતો.

એક દિવસ રાત્રીના બધા બેઠા હતા તે વખતે મને 'કોઇ કથા કહો' એવી દરેક જણની સુચના થતા, આ ખાસ અંક મહારી પાસે હોવાથી મેં તેઓ-નેશ્રી કુલ્લકાખ્યાન વાંચી સાંભળાવ્યું, કે જે સાંભળી દરેક જણને ઘણોજ આનંદ ઉપજ્યો. આ કથાજ રસમય હોવાથી તેમ તેની યોજના પણ રસમય હોવાથી બધાને તે ફરી ફરી સાંભળવાની ઇચ્છા થઇ; આ સમયનો લાભ લઈ મેં પણ તેને પ્રકાશમાં મુકવાની આવશ્યકતા તથા તે માટે જોઈતા દ્રવ્યની જરૂરીઆત જાહેર કરી, કે જેનો વગર આનાકાનીએ સ્વીકાર કરી

ભાઈ પરસોતમદાશે આ ક્ષુલ્લકાખ્યાનની પચીસો નકલો છપાવવાનો ખર્ચ આપવાની ઉદારતા દર્શાવી છે.

આ સાથે ખીજા પણ એક ગૃહસ્થ તરફથી વધુ નકલો છપાવવાની સહાય મળવાથી તે બન્ને ગૃહસ્થોનો અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માની હું મારા હિદ્ગારો સમાપ્ત કરું છું.

છેવટે દરેક સુઘ બંધુને આ નાનકડું પુસ્તક સાંઘત વાંચી જવાની તથા વારંવાર તેનું મનન કરવાની ખાસ બક્ષામણી કરવામાં આવે છે. તેમજ ક્ષુલ્લકાખ્યાનની સમાપ્તિ થવા છતાં પણ બાકી રહેલા પૃષ્ઠોની પૂર્તિ માટે, પિતાપુત્રના સંવાદરૂપે રચેલા સંયમ સંવાદ તરફ પણ સુઘ વાંચકોનું ધ્યાન ખેંચવામાં આવે છે.

ડૉ. ડોશીવાડાની પોળ }
 મુ. અમદાવાદ } કવિ લી. 'રસીક'

શ્રી ક્ષુલ્લકાખ્યાન.

મંગલાચરણ.

ઢાહુરા.

શ્રી સંખેશ્વર જિન નમી, પામી સરસ્વતિ સ્હાય,
શ્રી ક્ષુલ્લક મુનિવર તણું, કથન કરું રસદાય. ૧

કાળ અનાદિથી પડયા, મોહવશે જે જીવ,
ફેટે કેમ કરી બાપડા, પામે શાશ્વત શિવ. ૨

એ ઉદ્દેશે આ રમ્યું, બાળ યતિનું ખ્યાન,
'નિકટ ભવિ પુણ્યાતમા, કરશે અમૃત પાન. ૩

મુખ વૈભવ ઠકુરાઇને, ઇચ્છિત જેહ પદાર્થ,
પુણ્યશાળી સહેજે વરે, પુણ્ય રહિતને વ્યર્થ. ૪

તેમ આ ધર્મકથા ભલી, મોહ વિદારણુહાર,
મોહપાસથી મુક્તજન, પામે ભવજળ પાર. ૫

ઢાળ ૧ લી. ચોપાઈ.

એક લાખ ચોજનનું માન, નામે જંબુ દ્વીપ પ્રધાન,
ભરતક્ષેત્રતિહાં નયરી બેશ, સાતેકપુરનામે સુવિશેષ. ૧
પુંડરીક નામે નરનાથ, કંડરીક છે નાનો બ્રાત,
યશભદ્રા તસપત્નિ જેહ, ૩૫ તથા ગુણુવંતી તેહ. ૨
ચાલે હંસ સરીખી ચાલ, પુર્ણ શશિમુખ સુંદર બાલ,
લજ્જા વિનયાદિક ગુણુજસ, પતિવ્રતા મોટા ગુણુ ખાસ. ૩
સુંદર મુખ વૃથા વિણુ નાક, તેમ શિયળહીણુ નર નાપાક,
રાજા નિજ લઘુબાંધવ નાર, દેખી ચિંતે ચિત્ત મોઝાર. ૪
“એ ૩૫ રંગ રસીલી મળે, તો મુજ અંતરનું દુઃખ ટલે,”
રણુશરા બહુ વીંધે પ્રાણુ, પશુ તસ વીંધે મનમથ બાણુ. ૫

એમ બન્યો આ રાજા મુઠ, એક દાસીને બાપે ગુઠ.
તાંબુલ આપીને મોકલી, યશભદ્રા તે લેતી બલી. ૬
તે નવ સમગ્ર નૃપનો મર્મ, જૂપતિ મનમાં રમે કુકર્મ,
એ રમણિ નકી મુજ ચઢાય, એમ સમગ્ર

તપ પાસે જાય. ૭

વડીલ ધારીને કર્યો વિવેક, લાજ કાઢી આઘી ગઈ છેક,
રાજા વિવિધ તરંગે ચઢ્યો, આમ દેખીને જૂઠો પડ્યો. ૮
“વિના આગ્રહે તાંબુલ લીધ, તેથી મેં મન નિશ્ચય કીધ,
નકી એ મુજને ચઢાય છે, પણ આતો દુર

દુર જાય છે. ૯

જ્યાં સુધી જીવે લધુ ભાઈ, ત્યાં સુધી નવ ચાશે કાંઈ,
માટે રસીક કરે ઉપાય, બંધુ સ્વર્ગવાસી જેમ થાઈ.” ૧૦

દોહરા.

એક દિવસ એકાન્તમાં, મળ્યા બંધુઓ દોય,
કપટીનું મન કપટમાં, બલો બલાઈ જોય. ૧

લધુ બ્રાતા ભેટી નમે, લાગ સાધી તે વાર,
જેઠ બ્રાત તસ ગર્દને, ફેરવતો તલવાર. ૨

કપટ લાવથી કટળતો, મૂકે મોટી પોક;
શું છે ! શું છે ! પુછતા, મળ્યા તિંહા બહુ ભોક. ૩

હાળ ૨ જી.

જંબુદ્વીપના ભરતમાં, ખેટક નયર સુઠમ એ દેશી-

બ્રાત મરણુનો હિયરે, કલ્પિત સહુ અહેવાલ,
મુગ્ધ લોક સમજમા નહિ, આ કપટીની જાળ. ૧

યશભદ્રાએ સાંભળ્યું પતિનું મરણુ વૃતાંત,
દિલમાં દુઃખ થયું બહુ, પણ મન રાખે શાન્ત. ૨

આ કુકર્મ રાએ કર્યું, મનમાં નિશ્ચય કીધ,
કામ ત્રિવલ્લ તે પાપીએ, મુજ પિયુનો જીવ લીધ. ૩

રહેવું હવે નહિ પાલવે, અહીં આગળ એક રાત,
શીર સાટે શીલ સાચવું, સો વાતે એક વાત. ૪

એક દિવસ તે નગરમાં, આવ્યો નાટકકાર,
લોક ધણા જોવા મળ્યા, નૃત્ય કર્યા તે કાર. ૧

ફાવંતી એક સુંદરી, યોગ્ય વય ભરપૂર,
વિવિધ ગતિથી નાચતી, આતી મધુરે સુર. ૨

એમ નાટક કરતા ધન, રજની વીતી ત્યાંય;
ક્રમિત બની તે સુંદરી, જૂંપર બેસી જાય. ૩

તે સમયે નટ રવામીની, નહીને તે શીખ;
આ અવસર ચાલ્યો જશે, તો તું જાગૃતિ જીખ. ૪

એમ ચિંતવતી હૃદયમાં, મધ્યરાત્રી જ્યાં થાય,
 ગુમપણે ચાલી ગઈ, મહામાં જાણે રાય. ૫

“પરતાવો! મનમાં કરે, હાય કર્યું શું કામ,
 કામ સર્પ નહિ માફરે, ખાલી થયો! બદનામ.” ૬
 એમ ચિંતામાં ઝૂંટતા, વીત્યા વરસ જણાય,
 રસીક તિંહા કોતક થયું, તે સુણુજ્યો! ઝોતાય. ૭

ટાહરા.

આખી રાત્રી નાચતા, કામ કર્યું હદપાર,
 થોડા માટે શીદ કરે, લાભ તણો પ્રતિકાર. ૫
 આ ઓલંબો સાંભળી, નટડી થઈ હુંશીઆર;
 તન મન અરપી નાચતા, નૃત્ય કર્યું શ્રીકાર. ૬
 પ્રેક્ષક જન રાજી થયા, દીધાં બહુ બહુ દામ,
 રાય પુછે વિરમય થઈ, કાણે દીધ ધનામ. ૭

ઢાળ ૩ છ.

લાવણી. મુષ્ણ સજ્જન સંધ્યા સમય સહેલને
 સાડ. એ દેશી.

એક તરુણુ નારી તવ બોલે કરી પ્રણામ,
 હું શ્રેષ્ઠિ નાર શ્રીકાન્તા મહાડ નામ;
 મમ પતિ ગયો પરદેશ વખત બહુ વીત્યો,
 મેં બાર બાર વર્ષો લગી કામને જીત્યો. ૧
 અંતે અકળાણી અવર પુરુષ મન ધરતી,
 નટડીના વચનો પણ પણ મનમાં સ્મરતી;

‘ગર્ભ બહોત હવે જુજ માટે શીદ ગુમાવે,’
એ શબ્દ સુણી મુજ મન પતિમાં દઢ થાવે. ૨

હું પામી સરસ એ બોધ દાન મેં દીધું,
કહો પૃથ્વીપતિ મહારાજ અસત શું કીધું;
પછી કર્ણપાળ હાથીનો મહાવત બોલે,
આ નટના શબ્દો અંતર મહાઈ બોલે. ૩

સીમાડે વસતા સર્વ રાજવી તાકે,
મુજ હાથ તમારો વધ કરવા દિલ રાખે;
હું અંચળ હૃદયી મન નવ રહેતું સ્થિર,
નટ શબ્દો ‘બહુ ગર્ભ થોડા માટે ધીર.’ ૪

એ સાંભળતાં મેં અંકુશ રત્નનું આપ્યું,
મને ક્ષમા કરો મહારાજ માન બિચાર્યું;
પછી જયસિંઘ નામે સચિવ આપની ભાષે,
મેં રત્ન કટક કેમ આપ્યું કહું દિલ શાખે. ૫

પર રાજ્ય તરફથી મને ફેરવા ચાહે,
હું ખરે થયો તૈયાર હૃદય બિત્સાહે;

આ નટની વાણી બોધ અનુપમ આપે,
મહારાજ માહરી દુષ્ટ મતિને કાપે. ૬

છેવટનો રાજકુમાર વૃતાંત જણાવે,
હું ચિંતવતો તુમ ધાત દાવ કોષ આવે:
આ નટનારીના વેણુ હૃદય ઉઘાડે,
'ગઈ ઝાઝી થોડા માટ' જુમો થું પાડે. ૭

મેં રત્ન જડેલી કનક મુઠ અસિ ફેંકી,
મહારાજ મળ્યો સદ્બોધ હૃદય થયું નેકી;
વળતી ઉચરે ભૂપાળ હવે કોષ બાકી,
તવ ઉઠે રસીક મુસાફર વેશે ખાખી. ૮

ઢાહરો.

તે પરદેશી ઉચરે, આપતણો અધિકાર;
વીરલા નરકોષ પામશે, હંસ ક્ષીરવત્ સાર.

ઢાળ ૪ થી.

પહેલે જાવે એક ગામનોરે. એ દેશી.
જંબુદ્વીપના ભરતમારે, શ્રાવસ્તિ અભિધાન,
સુંદરનયરી શોભતીરે, અલકાપુરી ઉપમાનરે રાજન:

સાંભળ મહાર ચરિત્ર, છે મુજ કથન વિચિત્રે
રાજા. સાં ૧

તેહ નમરમાં આવતીરે, વૃદ્ધ વણીકની સાથ;
દુઃખી એક અળખા સતીરે, સ્વર્ગ ગયો જસ
નાથરે રાજા. સાં ૨

વૈરાગે મન વાસીયુરે, સંયમ રાગી થાય;
અજિતસેન સ્મરિથી લહેરે, પ્રવૃજ્જા લય લાયરે
રાજા. સાં ૩

કિર્તિમતિ ગુર સાધવીરે, શાઝ બણાવે નીત;
પંચ માસ વીત્યા જુકેરે, અંગ ખીસ્ત્યું વિપરીતરે
રાજા. સાં ૪

ગુફા પૂછે એકાન્તમારે, સાચો કહે અવદાત;
વિનયવત્તિ કરનેડીનેરે, બોલે આપની વાત રે
રાજા. સાં ૫

મગર્બા હું ખીસ્તીરે, 'ચારિત્ર છો નહિ' અફપ;
તે કારણ મેં ગ્રોપબ્યોરે, એટલું છે મુજ પાપરે
રાજા. સાં ૬

ગુણ ગંભીર ગુરૂણી કરેરે, એક ગૃહસ્થને વાત;
ધન્યવાદ તે શ્રેષ્ઠીનેરે, ધર્મ રસીક સાક્ષાતરે

રાજા. સાં ૭

ઢાહર.

શાસન પ્રેમી શેઠ તે, બાપે નિજ ધરનાર;
ગુપ્ત ઠામ એક તુજ પ્રતિ, કહેતા થાય વિચાર. ૧
ચંચળ ચિત્ત સ્ત્રી જાતિનું, જલધિમાં જેમ નહાવ;
અમાડાલ દીસે ધણું, ક્ષણ ક્ષણ બદલે બાવ. ૨
પતિનું મન સતોપવા, શ્રેષ્ઠ પ્રિયાએ તામ;
સ્મૃત પ્રતિજ્ઞા લઈ કહ્યું, કહો પ્રિયતમ મુજકામ. ૩

ઢાળ ૫ મી.

સંભવ જિનવર વિનતી. એ દેશી

શેઠ શેઠાણી બેઠી મળી, પ્રસુત ક્રિયા સવિ કરતારે;
નિર્જન સ્થાને રાખીને, શાસન પ્રેમ સમરતારે. શેઠ. ૧
નોકર ચાકર કોઈની, સહાય લગાર ન લેતારે;
દુગ્ધ મતિ કોઈ જાણુશે, એ ડરથી રહે બહીતારે. શેઠ ૨

દુર્જન કાળ અનાદિથી, સન્નનને સંતાપેરે;
 પરિણામે નિજ પાયને, લેછ કુહાડી ઢાપેરે. શેઠ ૩
 દુષ્કર્મ સમયે બહુ દીસે, ગુણિના છિદ્ર ગવેષીરે;
 મુનિવરપર ઇર્ષ્યા કરે, દિલમાં દાઝે પેખીરે. શેઠ ૪
 સમય પૂણ્ય થએ સાધવી, પ્રસવે લક્ષણુ ભરીયોરે;
 રૂપે હૃદ્ય મુખાકૃતિ, બાળક ગુણનો દરિયોરે. શેઠ ૫
 જુજ દિવસ વીતે ગઈ, આર્યા ગુરૂની પાસેરે;
 આજોયણુ લઈ પાળતી, ચારત્ર ભાવ ઉઘાસેરે. શેઠ ૬
 ધન્ય તે શ્રેષ્ઠિ તસ પ્રિયા, ધર્મ સહાયક ભારીરે;
 અવળો અર્થ વિચારીને, કરત કન્યેત વધારીરે. શેઠ ૭
 તો ક્રોધુ આવત રોકવા, પણુ ભવભીરૂ તે પ્રાણીરે;
 ધર્મ હેલણુ કીમ કરે, કેમ પડે કુપ જાણીરે. શેઠ ૮
 ચારિત્ર નવ પાળી શકે. પણુ કરે સેવા ભાવેરે;
 રસીક સહાયક સાધુના, અનુભોદી શિવ જાવેરે. શેઠ ૯

દોહરા.

- પંચ વરસનો તે થયો, હુલક રાખ્યું નામ;
વિદ્યા બાધવા કારણે, સોંખો ગુરને તામ. ૧
- આર વર્ષ સગી તે બપો, શાસ્ત્ર ધણુ ધરી ખાર;
નવ વર્ષો પૂરા થયે, ગુર દીયે સંયમ ભાર. ૨
- વીત્યા ત્રણ વર્ષા છકે, વય થઈ દ્વાદશ વર્ષ;
મન હુલક મુનિનુ ચણુ, તે મુણુને આદર્શ. ૩

ઢાળ ૬ ફી.

મો મુપાર્શ્વ જિનરાજ-એ દેશી.

- ફલહો સંયમ ભાર, નવ ઉપડે તલભાર,
આજ હો, જઇને કહે નિજ માયનેજ,
ઘો મુજ માવડી શીખ, આટલી માગુ હું બીખ,
આજ હો, છોડવ કહી ગુરરાયનેજ. ૧
- વત્સ વદે શું આજ, તું મુનિ પદ શીરતાજ,
આજ હો, શું આજે તરછોડવાજ;

બહુ સમજાવે માત, શાસ્ત્ર બણ્યો બલી ભાત,
આજ હો, કલ્પલતા મથે તોડવાજી. ૨

સંયમ શિવપુર હાસ, આપે અમર નિવાસ;
આજ હો, ખંડે તે દુરગતિ વરેજી;
જળમાં જંપાપાત, અમિ તણો ઉત્પાત,
આજ હો, સહન કરી સંયમ ધરેજી. ૩

ક્યાં એ મુનિ મહાભાગ, હા તું પાક્યો અભામ,
આજ હો, દ્રાક્ષ તજી વિષ્ટા ચહેજી;
ગિરિથી પડતું સાર, પશુ સંયમ અસિ ધાર,
આજહો, સાચવતું એમ જિન કહેજી. ૪

દીધો બહુ બહુ બોલ, પશુ ન કરી શકે રોધ,
આજ હો, ધીક ઇન્દ્રિય ઉન્માદનેજી;
સાચી તુમચી વાત, હું ન રહી શકુ રાત,
આજ હો, મન ઈચ્છે જગ સ્વાદનેજી. ૫

થાકી વહે સતિ વાણ, રાખ્યો ઉદરમાં જાણ;
આજ હો, નવ મહીના બોળે સહોજી;

તો એક વચનને માન, દાદશ વર્ષ સુળણ,
આજ હો, રહીજી એ છેલ્લો કલોજ. ૬

મન નવ માને લગાર, પણ શીર લગજી ભાર,
આજ હો, અણુ ચાલે હા કહી રહેજી;

ભાવ નથી મન કાંચ, તોપણ પાળે જામ,
આજ હો, સંયમ રસીક તે સુખ લહેજી. ૭

દોહરા.

એક ઘડી એક વર્ષ સમ, એમ કરે દિવસ પસાર;
સમય વિતે જઈ માંગતો, ઘો આચા સુખકાર. ૧

મધુર વચનથી મા કહે, જા મુજ ગુરૂણી પાસ;
વડીલ એ આપણુ બેઠે તણી, આશીષ દેશે ખાસ. ૨

“લોભી લંપટ સ્વરથી,” ત્રણની એહજ રીત,
મન ચિંતિત પ્રાપ્તિ ભણી, દોડે આતુર ચિત્ત. ૩

જનની ગુરૂણી પાસ જઈ, માગે રજા ઉદાર;
સા કહે સાંભળ માંહર, વચન કહું જે સાર. ૪

મૌન કરી ઉભો રહ્યો, આર્યા કરે વિચાર;
 “લજ્જામંદર છે જ્યાં સુધી, ત્યાં લગી છે ઉપચાર.” ૫

ઢાળ ૭ મી.

મેતારજ મુનિવર ધન્યધન્ય તુમ અવતાર-એ દેશી.

કાણુ તમે છો તે જુઓજી, સાધુ જગત શીરદાર,
 લોક ગુણામી ઈચ્છતાજી, લાજ ન આવે લગાર.
 ગુણુવંતા મુનિવર અધટીત કેમ કરાય. ૧

ધનપતિ નરપતિ તુમ કનેજી, આવી નમાવે શીષ,
 નૃપને સહુ રાજા કહેજી, તમે મહારાજ મુનીશ.

ગુણુવંતા. ૨

નૃપને દેશ ગણ્યા કુવેજી, અગણિતના પતિ આપ,
 પગપગ જન કરે વંદનાજી, એ ચારિત્ર પ્રતાપ. ગુ. ૩

આ હકુરાષ્ટ્ર છોડીનેજી, મ પડો પંક સુખણુ,
 મતભંજક બહુ પ્રાણીઆજી, જઈ રહ્યા નરકની

ખાણુ. ગુ. ૪

મહા કબડે પૂરો કર્યા, બીજા દાદસ વર્ષ,
 જ્યાં મુદત પૂરી થઈ, આગ્યો ધરતો હર્ષ. ૧
 આજા મંગો હિંશથી, તવ ગુરૂણી કહે ખાસ,
 વિદ્ય નિવારણ કારણે, પ્રથમ જાગ્યો ગુરૂ પાસ. ૨
 હાલ આશીષ સીધાવળે, તો સરશે સહુ કામ,
 જ્યેષ્ઠ સમગ્રની મોકલે, ક્ષુદ્રકને ગુરૂ ધામ. ૩
 અજિતસેન સારિ પાસ જઈ, કીધો સર્વ વ્રતંત,
 મુણ્ડતા અને કૌતક થયું, જાણી જગત સખાંત. ૪

વાત બધી એં સાંભળીજી, બહુ બહુ ક્રીધ વિચાર,
 પણ જાવાની રજા દીયોજી, એ મુજ નિશ્ચય સાર મુખ
 સાહુણી શોચે મન વિષેજી, ‘આ ન રહે’ નિરધાર,
 તોપણ યુક્તિ ગોઠવીજી, રોક્યો વર્ષ તે બાર, મુનંદ
 હા હા ! કર્મ દશા જુઓજી, એાર નયાવે નાચ,
 રત્ન રસીક જન વીરલાજી, અવર તે પામે કાચ. મુનંદ

દાહરો.

બાવ દયા હૈયે ધરી, બોલે મધુરી વાણ,
મુજ ખાતર પણ રહી જશે, 'દ્વાદશ વર્ષ મુજણ.' ૫
દાળ ૮ મી.

રૂડી ને રઢીઆળીરે વીર તારી દશનારે એ દશી,
મુરૂજની વેણેરે સાધુ વશ થયોજ,
મનમાં બહુબહુ આવી જાય, મુઝવે વાધ નદિતટ ન્યાય.
ગુરૂજ. ૧

મન નવિ માનેરે તો પણ તે રહેજ, દ્વાદશ વર્ષ—
વિશેષ તે હામ, વડીલનુ વચન ન થાય નકામ. ગુ. ૨
મુદત પતાવીરે આવે સૂરિ કનેજ, છો આજા મુજ—
ગુરૂ શીરતાજ, તવ ઉચરે પાઠક મુનિરાજ. ગુ. ૩
ધન્ય ધન્ય સાધુરે કુલક તું ખરોજ, માન્ય વચન—
કમે ગુફરાય, તો મુજ ખાતર પણ રોકાય. ગુ. ૪
પઠન દરાબ્યુરે તે મુજ હક ધરીજ, દ્વાદશ વર્ષ—
કરો નિવાસ, ટહુ સંયમ પાળો ઉક્લાસ. ગુ. ૫
ધર્મની બેટીરે લલળ જો વરેજ, કેમ કરે વડીલ—
અનાદર એહ, વાચક વચન સુણી રહે તેહ. ગુ. ૬

એમ કરી કાઢેરે દ્વાદશ યોગુણારે, વય પશુ સાઠ-
વરસની થાય, રસીક ન લાગ્યો બોધ જરાય. ગુ. ૭

દોહરા.

અડતાળીસ વર્ષો વીતે, આજ્ઞા લેવા જાય, *
સરવે મૌન ધરી રહ્યા, હાકે ના ન કહાય. ૧

કીમિત રાગ વિવશ બની, માત જણાવે વાત,
૫૬ વણીક પાસે જઈ, લે મુદ્રા તુજ તાત. ૨

સીધો સાકિતપુર જઈ, રાયતણે દરબાર;
મુદ્રા એહ બતાવતા, મળશે રાજ્ય ઉદાર. ૩

આબ્યો મુદ્રા સહ છહાં, દેખે નાટક તામ;
બોધક શબ્દો સાંભળી, બૂલ્યો બાન તમામ. ૪

‘બહોત ગઈ થોડી રહી,’ હોવે શીદ પતિત;
એ સાંભળતા સુધરી, બુદ્ધિ જસ વિપરીત. ૫

મુદ્રા દીધી નટ બણી, પેખી કરો તપાસ;
શુદ્ધિક સાધુ તેજ હું, હાજર આપની પાસ. ૬

મુદ્રા રાય નિહાળતા, મુર્છિત થઇ પછડાય;
ક્ષુલ્લક મુનિ મન ચિંતવે, રાજ કેમ મુર્છાય. ૭

ઢાળ ૯ મી.

મીરથુલિલદ્ર મુનિગુણમાં શીરદાર જો એ દેશી.

શીતળ જળ સીંચે નૃપ જોલે 'તામળે,
બાંધવ ખાતી હા ! હું નીમકહરામળે;
વત્સ સયળ આ રાગરિદ્ધિ છે તાહરીળે. ૧

મેં પાપીએ કામ વશે શું કીધળે,
લધુ બંધુની પત્નિમાં મન દીધળે;
સ્વાર્થ સાધવા શ્રાતૃ હત્યા મેં કરીળે. ૨

નિષ્ઠારણુ એ દંપતી તણો વિયોગળે,
હાય કરાવ્યો કયાં મુજ લાગ્યા ભોગળે,
પ્રાશસ્તિત વીણુ કેમ છુટાવે પાપથીળે. ૩

બંધુ સુત આ રાજ્ય હવે સ્વીકારળે,
ક્ષુલ્લક હું મહાપાપી ગુન્હેગારળે,
સંયમ લઇને સાધન સાધુ માહરળે. ૪

રાગ છે નિજ તાતતણો ગુરૂ બ્રાતજો,
એમ જાણી ત્યાં કરે વિવેકે વાતજો,
હુલ્લક લાપે રાજ્ય હવે શા કામનું જો. ૫

જનની ગુરૂએ દીધો બહુ બહુ બોધજો,
પણ મુજ ઈચ્છાનો નવ થાતો રોધજો,
નટના વચને અસર થઈ મુને જાદુનીજો. ૬

તેમજ આ સંસાર અસાર જણાયજો,
સ્વારથ માટે અવટિત કાર્યો થાયજો,
શુદ્ધિમાન એમ સમજીને ચાલ્યા ગયાજો. ૭

તો ઠાણુ મૂરખ પાછો ફેર ફસાયજો,
રાજ્ય રહ્યું જે હોય થવું તે થાયજો,
ગુરૂની પાસે લેશું વ્રત આલોચનાજો. ૮

વ્રત અમે પણ આવીશું તુમ સાથજો,
મહાવ્રત મંત્રી રાજકુમાર લઈ લાઈજો,
એમ ધણા જન લઈને ગુરૂ પાસે ગયાજો. ૯

મહાવ્રત લઘને પાળે રૂડી પેરજો,
કર્મ ખપાવી એ સહુ પામ્યા લહેરજો,
રસીક નમે તમ ચરણ કમળ નિત્ય પ્રેમથીજો. ૧૦

દોહરો.

સનજનને પ્રતિબોધવા, ગુંથો એ અધિકાર;
ગુરુ મુખથી જેમ સાંભળ્યું, તેજ પ્રમાણે સાર.

કથાશ.

ગુરુ શાન્ત તપસી અંધમી સિદ્ધિસુરિ શીરોમણિ,
તમ શિષ્ય શ્રીપન્થાસજી મહારાજ મેઘવિજયગણિ;
એહ જ્ઞાન મુક્તક મુનિતણું રચવા દીધે આશીષએ
શ્રી વીરશાસનના રસીક જન ગ્રહે સાર જઘીસએ.

ઈતિ શ્રી મુક્તકાજ્ઞાન સંપૂર્ણ.

સંયમ સંવાદ.

શ્રીરે સિદ્ધાચળ ભેટવા-એ દેશી.

પુત્ર—

શ્રીમતી ભગવતી ગુણવતી, મને દિક્ષા અપાવો;
જન્મ મરણ જંગળથી, બાપુ મુજને બચાવો. શ્રી ૧
સંસારી ભવ ભવ મરે, પામે જન્મ અનંતા;
સંયમધર શિવ મેળવે, કહે જિન ભગવંતા. શ્રી ૨
શિવ નગરે સુખ શાસ્ત્રતુ, નહિ કોઇ ઉપાધિ;
પણ મુનિ માર્ગ લક્ષ્યા વિના, જીવ ન શકે સાધી શ્રી ૩

પિતા—

વત્સ તને આ શું થયું, મળ્યું સુખ તરછોડે;
 સુખ ઉધારનું સાંભળી, મૃગજળ ભણિ દોડે. શ્રી ૪
 પ્રત્યક્ષ પામ્યો સાલ્વણી, સહુ નજરે દેખે;
 અદ્રશ્ય સુખ જે તું કહ, કોણ એહને પેખે. શ્રી ૫
 ભ્રમિત થયું મન તાહરું, ખુવે હાથની બાજ;
 કર તજી કુણી ચાટવા, હોય મુરખ રાજ. શ્રી ૬
 વાત હવે દિક્ષા તણી, નવ બોલીશ ભાષ;
 તુજ વિણ હું કેમ રહી શકું, સમજેછે કાંઈ? શ્રી ૭.

પુત્ર—

કાળ અનંતો આયડી, બહુ કીધી સગાઈ;
 એકે કાયમ નવ રહી, સ્થળ સ્થળ વિખરાઈ. શ્રી ૮
 ચાર ગતિના ચક્રમાં, બહુ ભજવી ભવાઈ;
 નર ભવમાં સંયમ ગ્રહી, કરૂં પૂર્ણ કમાઈ. શ્રી ૯
 આ ભવ સગપણ આપનું, જ્યાં મુદત વીતે;
 આપ અગર હું છોડશું, સ્થિર નહિ કોઈ રીતે. શ્રી ૧૦

સુખ થયા છે તાતજી, જગ મોહની જાળે;
 મોહ થકી સુખ ઉચરો, તુજ વિશુ કેમ ચાલો. શ્રી ૧૧
 કંઈક સુવાન મરી ગયા, ગયું કોઈ ન પૂઠે;
 પણ કોઈ સંયમ આદરે, બહુ ગાંડા રૂઠે. શ્રી ૧૨
 પ્રત્યક્ષ સુખ આપે કહ્યું, નિશ્ચય નહિ એતો;
 પલક પછી પલટી જશે, મારે કહુ એતો. શ્રી ૧૩
 સુખ ઉધારનું જે કહ્યું, સદેહ ન એતો;
 રાગ રહિત માની વદે, નિશ્ચય છે તેતો. શ્રી ૧૪
 એ સુખ જેણે અનુભવ્યું, તે પોતે જાણે;
 કેવળમાની મુનિવરા, તસ સ્થિતિ વખાણે. શ્રી ૧૫
 જગ ઉપગારી જિનપતિ, વીતરાગ જણાવે;
 સંયમ લઈ શિવ જે વરે, સુખ સાચું તે પાવે. શ્રી ૧૬
 મારે અનુમતિ આપશે, કરમરી કહું બાપુ;
 આપો ઉમંગે જો રજા, નહિ વેશુ ઉત્થાપુ. શ્રી ૧૭
 જવાનો નિશ્ચય કર્યો, મુનિરાજની સાથે;
 આપ અપાવો તો બહું, નહિ તો લઉં હાથે. શ્રી ૧૮

“વાત સુણી નિજ વત્સની, બન્યો બાપુજી આભો;
 પણ સમજી આવક હતો, જેથી જીએ લાભો. શ્રી ૧૯
 સાચુ વઢે સુત માહરો, આ બવતો સ્નેહ;
 મરણ પછી કોઈ ક્યાં જશે, પડે ખજર ન તેહ. શ્રી ૨૦
 સકળ જગત જીવ ખુંચીઆ, પુરૂગળ સુખ સંગે;
 સજી ક્ષણમાં બદલાય તે, જેમ સાંજ સુરંગે. શ્રી ૨૧
 મોહ મહિરા મસ્ત હું, સમજ્યો નહિ સાર;
 લક્ષુ વયમાં આ બાળના, કેવા શ્રેષ્ઠ વિચાર. શ્રી ૨૨
 દુર્વ્યસની કંઈ વહી જતા, મેં નજરે દીઠા;
 માત પીતાને મુકીને, ફરતા ફરે ધીઠા. શ્રી ૨૩
 સ્નેહી સંબંધીને નહિ, તે સમયે લાગે;
 સંયમ લેતા રોકશે, જ્યાં આત્મા માગે. શ્રી ૨૪
 હું સમજી મનમાં બધુ, પણ રાગ ધુતારો;
 સુઠ આ સુતને છોડતાં, જીવ થાલે ન મહારો. શ્રી ૨૫
ખીતા—

એમ વિચાર કરી ઘણો સુતને સમજાવે;
 જાડકવાયા લાલ તું, દયા કાંઈ ન લાવે. શ્રી. ૨૬

અઢળક આ ધન માહરું, ભોગવ ઉછરંગે;
 સુંદર કન્યા રૂપવતી, પરણો મન રંગે. શ્રી. ૨૭
 ભોગ ભલા ભલા ભોગવી, પછી દિક્ષા લેજે;
 અમે પણ હોંશે અપાવીશું, બધું પતશે સહેજે. શ્રી ૨૮

પુત્ર—

એક ઘડી પછી શું થશે, તેહ કાણુ ખતાવે;
 આયુ અસ્થિર બધી મન તણી, મનમાં રહી જાવે. શ્રી ૨૯
 શીઘ્ર કરો શુભ કાર્યમાં, બહુ વિદ્યો આવે;
 એવી સરસ જિન શાસ્ત્રમાં, આજ્ઞા ફરમાવે. શ્રી ૩૦
 ભોગ અતિશય ભોગવ્યા, ગણુત્રી ન ગણાયે;
 ભોગવતા તૃષ્ણા વધે, એ દર્દ ન જાયે. શ્રી ૩૧
 પુન્ય મહોદય પામીઓ, નરભવનો યોગ;
 અરિહંત શાસન વેઠ તે, હરે કર્મના રોગ. શ્રી ૩૨
 દેહ જરા વશ જ્યાં પડી, કાંઈ કામ ન થાવે,
 ધર્મ ક્રિયા રૂએ નહિ, તન શક્તિ અજાવે. શ્રી ૩૩

યૌવન ઉપયોગી બહુ, પુરુષાર્થને માટે;
 અર્થ કામ સહુ આદરે, કોઈ ધર્મની વાટે. શ્રી ૩૪
 ધર્મ સહોદર જીવનો, સહાયક સહુ ઠામે;
 ધર્મ વિના જગ પ્રાણીઆ, બહુ દુઃખો પામે. શ્રી ૩૫
 એહવો ધર્મ જિજ્ઞાસો, દયા પૂરણુ ભરીયો;
 જેહ આરાધે ભાવથી, તે ભવજળ તરીયો. શ્રી ૩૬
 દેશ અને વળી સર્વથી, જે સંયમ પાળે;
 સર્વ વ્રતિ શિવપદ પરે, ભવ જ્રમણા ટાળે. શ્રી ૩૭
 એ મુજ મન અભિલાષને, અનુમોદન આપો;
 આઘા ઘો સંયમતણી, મોહ બંધન કાપો. શ્રી ૩૮
 વહેલી મોડી તોડવી, આ ફેગટ માયા,
 અંત સમે એ તોડતા, નુકશાન કમાયા. શ્રી ૩૯
 શીઘ્ર તજે તે સાધતા, નિજ આતમ કાળ;
 માટે તાત રજ દીયો, સંયમ લહુ આજ. શ્રી ૪૦
 બાપ કથુ બોલ્યો નહિ, મોહે ઘેરાણો;
 અંતરમાં સમજ્યો બધું, એ ધર્મ શાણો. શ્રી ૪૧

બાળ ઉમંગે નિકળ્યો, આવ્યો ગુરૂ પાસે;
 અનુપમ સંયમ લેખને, ગયો શિવપુર વાસે. શ્રી ૪૨
 સંયમ વિણ સિદ્ધિ નહિ, એહવી જિનવાણી;
 લલ્લુકર્મી ઝટ આદરે, આ મોક્ષ કમાણી. શ્રી ૪૩
 રામવિજય ગુરૂ ગુણુનિધિ, સંયમધર ધોરી;
 ચારિત્ર અદ્ભુત ઉપદીશે, ભવિજન મન કોરી. શ્રી ૪૪
 તાસ પસાયે આ રમ્યો, દિક્ષા સંવાદ;
 રસીક પ્રવળ્યા ગાયતા, સજ્જન લહે સ્વાદ. શ્રી ૪૫

મતિશ્રી દિક્ષા સંવાદ સમાપ્ત.

બેટ !   બેટ !   બેટ !

પોસ્ટેજનો અડધો આનો મોકલી શ્રી-
વીસવીહરમાન જિનપૂજા તથા શ્રી રસીક
સત્તરબેદી પૂજા મંગાવી લ્યો. સીલીકમાં હશે
ત્યાં સુધીજ મળશે.

ડૃ. ડાસીવાઝની	}	પત્રબ્યવહારનું ટેકાણું-
પેળ.		
અમદાવાદ,	}	કવેરી ભોગીલાલ ધાળસાળ

જૈનધર્મના સિદ્ધાન્તોનેજ અનુસરી
ચાલતું જૈનસમાજનું એકનું એક
નીડર અને નિસ્વાર્થીય સામાજિક પં:

શ્રી “વીરશાસન.”

આ પત્ર દર શુક્રવારે નિયમિત પ્રગટ થા
છે આ પત્ર તરફી ૧૨ વર્ષે એક શુક્ર તથા
ખાસ અંકો બેટ અપાય છે. આ પત્રમાં દં.
સમાહમાં મુંદર રસમય ચાલુ વાર્તા, તત્ત્વી
સ્થાનેથી લખાએલી વર્તમાન વિષયની મુંદર
નોંધા, દુનીયાના ગ્લાણવાળેગ સમાચારો, જૈન
સમાચારો ઉપરાન્ત ખાસ સિદ્ધ લેખકોના હાથે
લખાએલા લેખો વાંચવા મળશે. વિશેષમા
ધાર્મિક વાંચન પણ મળશે. લવાજમ વાર્ષિક
રૂ. ૫-૬-૦ (ટપાલખર્ચ સાથે).

વ્યવસ્થાપક—‘વીર શાસન’

હાજપટેલની પોળ—અમદાવાદ.

